

Įstatymas skelbtas: Žin., 2002, Nr. [91-3890](#)
Neoficialus įstatymo tekstas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
**NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS
POVEIKIO**

ĮSTATYMAS

2002 m. rugsėjo 10 d. Nr. IX-1067
Vilnius

Nauja įstatymo redakcija nuo 2010 m. kovo 1 d.:

Nr. [XI-333](#), 2009-07-14, Žin., 2009, Nr. 86-3637 (2009-07-21)

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato viešosios informacijos, darančios neigiamą poveikį nepilnamečiams, kriterijus, jos skleidimo tvarką, taip pat šios informacijos rengėjų, skleidėjų ir jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę. Šis įstatymas taikomas visai viešajai informacijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, Žin., 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Hipnozė** – laikina psichinė būseną – sąmonės pakitimas ir stiprus susitelkimas į įtaigos ir (ar) savitaigos turinį, kurios metu pakinta žmogaus elgesys, savikontrolė ir savimonė.

2. **Kompiuterinis žaidimas** – pramoginė elektroninė programa, skirta kompiuteriams, elektroninių ryšių galiniams įrenginiams, laikoma ir platinama informacijos laikmenoje ir (ar) viešuosiuose kompiuterių tinkluose (internete).

3. **Nepilnametis** – asmuo iki 18 metų.

4. **Paranormalus reiškinys** – fizinę išraišką turintis, mokslo nepaaiškintas įvykis, nutikimas, reiškinys ar faktas, eksperimentiniais metodais neįrodyti asmenų gebėjimai.

5. **Skatinimas** – kryptinga informacija, kuria nepilnamečiai raginami imtis konkrečių veiksmų, akstinami įgyti arba keisti įpročius, pažiūras, polinkius ar elgseną.

6. Kitos šiame įstatyme vartojamos pagrindinės sąvokos atitinka Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas sąvokas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, Žin., 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

**3 straipsnis. Pagrindiniai nepilnamečių interesų visuomenės informavimo srityje
apsaugos ir įgyvendinimo principai**

Pagrindiniai nepilnamečių interesų visuomenės informavimo srityje apsaugos ir įgyvendinimo principai yra:

1) nepilnamečių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), visuomenės ir valstybės interesai;

2) viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų ir jų dalyvių, žurnalistų ir jų profesinių organizacijų savikontrolė ir įsipareigojimai;

3) valstybės ir valstybės institucijų, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų ir jų dalyvių, žurnalistų ir jų profesinių organizacijų, taip pat nepilnamečių tėvų (globėjų, rūpintojų) pareigų ir atsakomybės už nepilnamečių interesų apsaugą derinimas;

4) informacijos, kuri prisideda prie vaiko socialinės, dvasinės ir dorovinės gerovės ir skatina jo fizinį bei psichinį vystymąsi, sklaidos skatinimas;

5) atsakomybės priemonių tinkamumo, veiksmingumo ir proporcingumo;

6) protingumo, sąžiningumo ir teisingumo.

Straipsnio pakeitimai:

4 straipsnis. Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi daranti viešoji informacija

1. Neigiamą poveikį nepilnamečiams darančia informacija laikoma tokia viešoji informacija, kuri gali būti žalinga nepilnamečių psichinei ar fizinei sveikatai, fiziniam, protiniam, dvasiniam ar doroviniam vystymuisi.

2. Neigiamą poveikį nepilnamečiams darančiai informacijai priskiriama ši viešoji informacija:

- 1) smurtinio pobūdžio, skatinanti agresyvumą ir nepagarbą gyvybei;
- 2) kai skatinamas turto naikinimas ar gadinimas;
- 3) kai stambiu planu rodomas mirusio, mirštančio arba žiauriai sužaloto žmogaus kūnas, išskyrus atvejus, kai toks rodymas reikalingas asmens tapatybei nustatyti;
- 4) erotinio pobūdžio;
- 5) sukelti baimę ar siaubą;
- 6) skatinanti lošti, raginti, siūlanti dalyvauti azartiniuose lošimuose ir kituose žaidimuose, kuriuose sudaromas lengvo laimėjimo išpūdis;
- 7) kuria palankiai vertinama priklausomybė nuo narkotinių, toksinių, psichotropinių medžiagų, tabako ar alkoholio, taip pat nuo kitų medžiagų, kurios vartojamos arba gali būti vartojamos svaiginimosi tikslais, ir kuria skatinamas jų vartojimas, gamyba, platinimas ar įsigijimas;
- 8) skatinanti savęs žalojimą ar savižudybę, detalizuojanti savižudybės priemones ir aplinkybes;
- 9) kuria teigiamai vertinama nusikalstama veika ar idealizuojami nusikaltėliai;
- 10) susijusi su nusikalstamos veikos modeliavimu;
- 11) kuria skatinamas žmogaus orumą žeminantis elgesys;
- 12) kuria iš žmogaus ar žmonių grupės tyčiojamasi arba žmogus ar žmonių grupė niekinami dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, neįgalumo, seksualinės orientacijos, socialinės padėties, kalbos, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar kitais panašiais pagrindais;
- 13) kai demonstruojami inscenuoti paranormalūs reiškiniai, sudarant šių reiškinų tikrumo išpūdį;
- 14) kuria skatinama nepilnamečių seksualinė prievarta ir jų išnaudojimas, nepilnamečių lytiniai santykiai;
- 15) kuria skatinami lytiniai santykiai;
- 16) kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata;
- 17) kai vartojami nešvankūs posakiai, žodžiai ar nepadorūs gestai;
- 18) kai patariama, kaip pasigaminti, įsigyti ar naudoti sprogmenis, narkotines ar psichotropines medžiagas, taip pat kitus gyvybei ar sveikatai pavojingus dalykus;
- 19) kuria skatinami blogi mitybos, higienos ir fizinio pasyvumo įpročiai;
- 20) kai demonstruojami masinės hipnozės seansai, kurių poveikio objektas yra visuomenės informavimo priemonės auditorija;
- 21) kuri apibrėžta šio įstatymo 6 straipsnyje.

3. Neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos skleidimas draudžiamas arba ribojamas šio įstatymo nustatyta tvarka.

4. Draudžiama skleisti informaciją, atitinkančią šio straipsnio 2 dalies 12 punktą, ir kitais įstatymais uždraustą viešąją, ypač pornografinio turinio, informaciją, taip pat nepilnamečių seksualinę prievartą ir jų išnaudojimą skatinančią ir (ar) savitiksli smurtą pateikiančią informaciją.

Straipsnio pakeitimai:

5 straipsnis. Ribojimų skleisti neigiamą poveikį nepilnamečiams darančią informaciją išimtis

1. Neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija gali būti skleidžiama nesilaikant šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų ribojimų, jeigu:

1) jos turinį sudaro tik informacija apie įvykius, politinius, socialinius, religinius įsitikinimus ar pasaulėžiūrą;

2) ši informacija yra reikšminga moksliniu ar meniniu požiūriu arba reikalinga tyrimams, švietimui ar ugdymui;

3) yra viešasis interesas ją skelbti;

4) jos mastas ir poveikis yra mažareikšmiai.

2. Prieš programą, laidą ar jų dalis, kurioms taikomos šio straipsnio 1 dalyje numatytos išimtys, turi būti parodomas ar kitaip paskelbiamas pranešimas apie galimą tolesnės programos ar laidos arba jų dalių neigiamą poveikį nepilnamečiams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, *Žin.*, 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

6 straipsnis. Draudimas skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią viešąją informaciją, susijusią su asmens duomenų paskelbimu

Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią informaciją, susijusią su asmens duomenimis:

1) kai siejant su nusikalstama veika ar kitais teisės pažeidimais skelbiami nuo teisėsaugos institucijų ar teismo nesislapstančio įtariamojo padarius nusikalstamą veiką, kaltinamojo, nuteistojo ar nuo nusikalstamos veikos arba kitų teisės pažeidimų nukentėjusio nepilnamečio (aukos) asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę;

2) kai skelbiami save sužalojusio ar mėginusio tai padaryti, nusižudžiusio ar mėginusio nusižudyti nepilnamečio asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę;

3) kuria, pateikiant duomenis apie nepilnamečių, žeminamas jo orumas ir (ar) pažeidžiami jo interesai;

4) kai piktnaudžiaujant nepilnamečių pasitikėjimu ir nepatyrimu, neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuomonės ir vertinimai;

5) kai neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuotraukos ar filmuota medžiaga apie juos, jei pagal tai galima nustatyti jo asmens tapatybę.

7 straipsnis. Ribojimas skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią informaciją

1. Neigiamą poveikį nepilnamečiams darančią informaciją draudžiama tiesiogiai skleisti nepilnamečiams – jiems siūlyti, perleisti ar kitaip leisti asmeniškai ja naudotis. Tokia viešoji informacija gali būti skelbiama tik vietose, į kurias nepilnamečiai negali patekti, ir (arba) tokiu laiku, kuriuo nepilnamečiai negalėtų ja naudotis, arba kai naudojant technines priemones yra sudaromos sąlygos atsakingiems už vaikų auklėjimą ir priežiūrą asmenims užtikrinti galimybę riboti tokios viešosios informacijos pasiūlą nepilnamečiams.

2. Programos ir laidos, kuriose skleidžiama neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti informacija, gali būti transliuojamos nenaudojant šio straipsnio 1 dalyje nurodytų techninių priemonių, jeigu jos pažymėtos indeksais ir transliuojamos atitinkamu laiku. Tokios programos ir laidos:

1) turi būti pažymėtos indeksu „S“ ir transliuojamos nuo 23 iki 6 valandos, kai jose skleidžiama informacija daro neigiamą poveikį nepilnamečiams;

2) turi būti pažymėtos indeksu „N-14“ ir transliuojamos nuo 21 iki 6 valandos, kai jose skleidžiama informacija daro neigiamą poveikį jaunesniems negu 14 metų nepilnamečiams;

3) turi būti pažymėtos indeksu „N-7“, kai jose skleidžiama informacija daro neigiamą poveikį jaunesniems negu 7 metų nepilnamečiams.

3. Prieigos prie viešųjų kompiuterių tinklų (internetu) paslaugas teikiantys asmenys privalo užtikrinti Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Informacinės visuomenės plėtros komitetas) aprobuotą žalingo interneto turinio, darančio neigiamą poveikį nepilnamečiams, filtravimo priemonių įdiegimą ir veikimą. Informacinės visuomenės plėtros komiteto teikimu Vyriausybė nustato prieigos prie viešųjų kompiuterių tinklų (internetu) vietose privalomų filtravimo priemonių naudojimo tvarką.

3 dalies redakcija nuo 2012-01-01:

3. Prieigos prie viešųjų kompiuterių tinklų (internetu) paslaugas teikiantys asmenys privalo užtikrinti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Ryšių reguliavimo

tarnyba) apribotų žalingo interneto turinio, darančio neigiamą poveikį nepilnamečiams, filtravimo priemonių įdiegimą ir veikimą. Ryšių reguliavimo tarnybos teikimu Vyriausybė nustato prieigos prie viešųjų kompiuterių tinklų (internetu) vietose privalomų filtravimo priemonių naudojimo tvarką. Ryšių reguliavimo tarnyba atsakinga už šios dalies nuostatų įgyvendinimo priežiūrą.

4. Kompiuterinių žaidimų gamintojai ir (ar) platintojai privalo žymėti kompiuterinius žaidimus pagal vartotojų amžiaus cenzą Vyriausybės nustatyta tvarka.

5. Kino filmai televizijos programose turi būti rodomi atsižvelgiant į šio įstatymo reikalavimus.

6. Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo ir skleidimo tvarką nustato Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, *Žin.*, 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

Nr. [XI-1624](#), 2011-10-21, *Žin.*, 2011, Nr. 132-6277 (2011-11-05)

8 straipsnis. Kita viešoji informacija, kurios skleidimui taikomi šio įstatymo apribojimai

1. Apribojimai, nustatyti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos skleidimui, taip pat taikomi reklamai, savireklamai (anonsams), prekių ženklams, kompiuteriniams žaidimams ir kitai viešajai informacijai.

2. Prekių ir paslaugų, skirtų asmenims nuo 18 metų, nuo 14 metų ir nuo 7 metų, pristatymas ar reklama negali būti transliuojami programų dalyse, skirtose jaunesniems nei pristatomų ar reklamuojamų prekių ir paslaugų žiūrovams.

9 straipsnis. Institucijos, atsakingos už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimą

1. Šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą atlieka žurnalistų etikos inspektorius (toliau – Inspektorius).

2. Inspektorius:

1) rūpinasi šio įstatymo nuostatų įgyvendinimu ir prižiūri, kaip jų laikomasi;

2) siekdamas užtikrinti šio įstatymo nuostatų įgyvendinimą, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis, nevyriausybinėmis ir kitomis organizacijomis;

3) viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir kitų suinteresuotų asmenų prašymu teikia jiems rekomendacijas dėl konkrečios jų ketinamos rengti ir (ar) skleisti viešosios informacijos priskyrimo neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai, jos žymėjimo ir taikytinų skleidimo apribojimų;

4) parengia ir viešai skelbia šio įstatymo 4 ir 5 straipsniuose pateiktų kriterijų ir šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytų ribojimų taikymo rekomendacinio pobūdžio gaires;

5) ne rečiau kaip kartą per metus rengia ir viešai skelbia Inspektoriaus, kitų už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą atsakingų institucijų veiklos ir teismų praktikos taikant šį įstatymą apibendrinimus;

6) rengia ir teikia atsakingoms institucijoms teisės aktų, susijusių su šio įstatymo nuostatų įgyvendinimu, projektus;

7) nagrinėja skundus (pareiškimus) dėl šio įstatymo nuostatų pažeidimų.

3. Inspektorius, atlikdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytas funkcijas, turi teisę priimti sprendimą:

1) įspėti viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir kitus už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis dėl šio įstatymo pažeidimų ir reikalauti laikytis šio įstatymo ir su juo susijusių kitų teisės aktų nuostatų;

2) viešai paskelbti, kad konkretūs viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai ar kiti už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingi asmenys nesilaiko šio įstatymo nuostatų;

3) pagal kompetenciją traukti administracinę atsakomybėn viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir kitus už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingus asmenis dėl šio įstatymo pažeidimų;

4) kreiptis į atitinkamas institucijas, kad jos pagal savo kompetenciją šio įstatymo pažeidėjams taikytų atsakomybės priemones;

5) esant nusikalstamos veikos, susijusios su šio įstatymo nuostatomis, požymių, kreiptis į teisėsaugos institucijas, kad būtų pradėtas ikiteisminis tyrimas;

6) nemokamai gauti iš viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą atsakingų institucijų informaciją, būtiną Inspektoriaus funkcijoms atlikti, taip pat naudotis Lietuvos radijo ir televizijos komisijos informacijos stebėsenos (monitoringo) duomenimis.

4. Inspektoriaus sprendimai priimami, skelbiami ir skundžiami Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka.

5. Į Inspektorių su skundu (pareiškimu) dėl šio įstatymo pažeidimų gali kreiptis visi suinteresuoti asmenys.

6. Prie Inspektoriaus veikia nepriekaištingos reputacijos, specialių žinių turinčių ekspertų grupė (iki 9 asmenų). Ji vertina viešosios informacijos poveikį nepilnamečiams ir teikia savo išvadas Inspektoriui. Ekspertus skiria Inspektorius, atsižvelgdamas į institucijų, išvardytų šio straipsnio 7 dalyje, siūlymus. Ekspertų grupė veikia rotacijos principu pagal Inspektoriaus patvirtintą veiklos reglamentą. Ekspertų veikla finansuojama iš Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

7. Už šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą pagal savo kompetenciją taip pat yra atsakingos:

- 1) Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos taryba;
- 2) Lietuvos radijo ir televizijos komisija;
- 3) Kultūros ministerija;
- 4) Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos komisija;
- 5) Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga;
- 6) savivaldybių vykdomosios institucijos;
- 7) Informacinės visuomenės plėtros komitetas;

7 punkto redakcija nuo 2012-01-01:

- 7) Ryšių reguliavimo tarnyba;

- 8) Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos.

8. Šio straipsnio 7 dalyje išvardytos institucijos gali kreiptis į Inspektorių dėl viešosios informacijos priskyrimo kategorijai informacijos, kuri daro neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi, bendradarbiauti, keistis informacija ir pagal savo kompetenciją taikyti atsakomybę šio įstatymo nuostatų nesilaikantiems asmenims.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, *Žin.*, 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

10 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo nuostatų pažeidimus

Už šio įstatymo nuostatų pažeidimus atsakomybė taikoma įstatymų nustatyta tvarka.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos
nepilnamečių apsaugos nuo
neigiamo viešosios
informacijos poveikio
įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 6 skyrius, 1 tomas, p. 224) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/65/EB (OL 2007 L 332, p. 27).

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1794](#), 2003-10-21, Žin., 2003, Nr. 108-4813 (2003-11-19)

NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS POVEIKIO ĮSTATYMO 5 IR 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-951](#), 2006-12-05, Žin., 2006, Nr. 141-5393 (2006-12-28)

NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS POVEIKIO ĮSTATYMO 4, 5, 6, 7, 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-333](#), 2009-07-14, Žin., 2009, Nr. 86-3637 (2009-07-21)

NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS POVEIKIO ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnį, įsigalioja 2010 m. kovo 1 d.

Nauja įstatymo redakcija

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-594](#), 2009-12-22, Žin., 2009, Nr. 154-6959 (2009-12-28)

NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS POVEIKIO ĮSTATYMO 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja 2010 m. kovo 1 d.

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. XI-1624, 2011-10-21, Žin., 2011, Nr. 132-6277 (2011-11-05)

NEPILNAMEČIŲ APSAUGOS NUO NEIGIAMO VIEŠOSIOS INFORMACIJOS POVEIKIO ĮSTATYMO 7 IR 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus 3 straipsnį, įsigalioja 2012 m. sausio 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo Aušrinė Trapinskienė (2011-11-07)

ausrine.trapinskiene@lrs.lt